

**AMBASADORI ODRŽIVOG
RAZVOJA I ŽIVOTNE SREDINE**
ENVIRONMENTAL AMBASSADORS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Izveštaji o napretku za Republiku Srbiju 2012-2014

Nataša Žugić-Drakulić
Ambasadori održivog razvoja i
životne sredine

Izveštaj o napretku

- Od marta 2002. godine Evropska Komisija redovno izveštava Evropski Savet i Parlament o napretku zemalja regiona zapadnog Balkana.
- Izveštajem za tekuću godinu obuhvaćen je period od sredine septembra prethodne godine do prve polovine oktobra tekuće godine.
- Napredak se meri na osnovu donetih odluka, usvojenog zakonodavstva i sprovedenih mera.
- Po pravilu, zakonodavstvo ili mere koji su u pripremi ili čekaju skupštinsko odobrenje nisu uzeti u obzir.
  - Ovakav pristup obezbeđuje ujednačen postupak u svim izveštajima i omogućava objektivno ocenjivanje.
- Izveštaj se zasniva na informacijama koje je Komisija sakupila i analizirala.
- Drugi izvori: prilozi Vlade Republike Srbije, država članica EU, izveštaji Evropskog parlamenta i informacije dobijene od raznih međunarodnih i nevladinih organizacija.
- Komisija donosi detaljne zaključke u vezi sa Srbijom u zasebnom saopštenju o proširenju na osnovu tehničke analize koja je sadržana u izveštaju.

Poglavlje 27

- Horizontalno zakonodavstvo
- Kvalitet vazduha
- Upravljanje otpadom
- Kvalitet voda
- Zaštita prirode
- Industrijsko zagađenje i upravljanje rizikom
- Upravljanje hemikalijama
- Klimatske promene
- Buka
- Civlina zaštita

1. Horizontalno zakonodavstvo

2012	2013
<p>Određeni napredak ostvaren je u pogledu horizontalnog zakonodavstva.</p> <p>Srbija je usvojila Nacionalnu strategiju za aproksimaciju u oblasti životne sredine u oktobru 2011. Strategija za primenu Arhuske konvencije usvojena je u decembru 2011. Zakon o ratifikaciji pristupanja Srbije Registru izvora zagađenja životne sredine (PRTR) Ekonomske Komisije UN za Evropu usvojena je u oktobru 2011. Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara usvojena je u maju 2012. Agencija za zaštitu životne sredine (SEPA) osnovana je u svrhu vođenja i upravljanja E-PRTR bazom podataka Srbije.</p>	<p>Postignut je sporazum o radu četvrtog lokalnog Arhus centra.</p> <p>Pokrenut prvi Nacionalni ekoregistar za informacije o životnoj sredini koji je u elektronskoj formi.</p> <p>Tokom 2012. godine, ukupno 197 poslovnih subjekata je dostavilo svoje podatke za registar ispuštanja i prenosa zagađujućih materija, u skladu sa pragovima evropske Uredbe o ispuštanju i prenosu zagađujućih materija (od 270 subjekata koji imaju obavezu izveštavanja).</p> <p>Srbija je uspostavila svoj čvor Evropske mreže za informisanje o životnoj sredini i posmatranje životne sredine (EIONET).</p>

1. Horizontalno zakonodavstvo

2014

- **Nije bilo daljeg napretka** u pogledu horizontalnog zakonodavstva.
- Nastavljeno je poboljšanje u pogledu izveštavanja o životnoj sredini.
- Tokom 2013. godine **225** operatera dostavilo je svoje podatke u nacionalni registar ispuštanja i prenosa zagađujućih materija Republike Srbije (od 255 operatera koji imaju obavezu prijavljivanja).
  - Potrebno je unaprediti izveštavanje operatera u oblasti poljoprivrede i rudarstva.
- Srbija dobro sarađuje sa Evropskom agencijom za životnu sredinu u okviru Evropske mreže za informisanje i osmatranje životne sredine (EIONET)
  - Potrebno je ojačati učešće i konsultacije javnosti u procesu donošenja odluka.

2. Kvalitet vazduha

2012	2013
<p>Praćenje kvaliteta vazduha je dodatno poboljšano time što je osnovana nacionalna laboratorija za kalibraciju nadležna za praćenje kvaliteta vazduha, i analitička laboratorija za zagađivače vazduha pri SEPA.</p> <p>Međutim, kapaciteti i budžet SEPA samo za poslove koji su u vezi sa kvalitetom vazduha su u velikoj meri nedovoljni.</p>	<p>Usvojen je propis o određivanju zona i aglomeracija, kao i spisak kategorija kvaliteta vazduha.</p> <p>Usvojen je plan upravljanja kvalitetom vazduha za grad Bor, dok su isti planovi za Beograd i Novi Sad i dalje u fazi pripreme.</p>

2. Kvalitet vazduha

2014

- Sedam od osam gradskih aglomeracija Republike Srbije spada u III kategoriju kvaliteta vazduha, premašujući tolerantnu vrednost za više zagađujućih materija.
- Plan kvaliteta vazduha za Beograd tek treba usvojiti, a planiranje za preostale gradske aglomeracije treba ubrzati.
- Srbija je počela da radi na Planu smanjenja nacionalnih emisija (NERP) (NPSE) za energetski sektor.

3. Upravljanje otpadom

2012	2013
<p>Napredak se može zabeležiti u oblasti upravljanja otpadom. Usvojen je Zakon o rudarstvu i geološkim istraživanjima koji uređuje upravljanje rudarskim otpadom i Podzakonska akta o ekološki odgovornom odlaganju otpada koji sadrži dugotrajne organske zagađivače usvojen je u septembru 2011.</p> <p>Međutim, potrebno ja da se Srbija u potpunosti uskladi sa Okvirnom direktivom o otpadu.</p> <p>Nivo prikupljanja otpada domaćinstava porasla je sa 60% na 72%.</p> <p>Za sada su izgrađene četiri deponije na osnovu ugovora o koncesiji.</p>	<p>U Srbiji funkcioniše 6 sanitarnih deponija koje su u skladu sa propisima EU.</p> <p>Nivo prikupljanja otpada iz domaćinstava porastao je sa 72% na 78%.</p> <p>Potrebno je razviti druge oblike upravljanja otpadom, npr razdvajanje otpada, reciklaža, kako bi se deponije upotrebljavale samo u krajnjoj nuždi.</p> <p>Potrebno je brže zatvarati deponije koje nisu u skladu sa propisima i unaprediti sprovođenje pravnih propisa o otpadu.</p> <p>Još uvek nije postignuto puno usklađivanje sa Okvirnom direktivom o otpadu.</p> <p>Napredak u upravljanju opasnim otpadom zaustavilo je ukidanje prethodno primenjivanog sistema ekoloških taksi.</p>

3. Upravljanje otpadom

2014

- U toku su pripreme za nove sisteme sakupljanja i odlaganja otpada koje će pokrivati 340.000 ljudi.
- Stopa sakupljanja otpada iz domaćinstava porasla je sa **78% na 80%**.
- Otvoren je novi regionalni centar za upravljanje otpadom za Sremsku Mitrovicu – Šabac, koji pokriva oko 200.000 stanovnika.
- Republika Srbija sada ima **sedam regionalnih sanitarnih deponija** usklađenih sa zahtevima iz propisa EU.
  - Potrebno je razviti druge oblike upravljanja otpadom , npr. razdvajanje i reciklaža otpada.
  - Potrebno je brže zatvarati deponije koje nisu u skladu sa propisima i poboljšati sprovođenje zakonskih propisa o otpadu.
  - Još uvek nije postignuto potpuno usaglašavanje sa Okvirnom direktivom o otpadu.

4. Kvalitet vode

2012	2013
<p>Određeni napredak može se zabeležiti u oblasti kvaliteta vode. Srbija je usaglasila svoje zakonodavstvo sa pravnim tekovinama EU o graničnim vrednostima emisije (GVE) za zagađivače vode i rokove za njihovo usklađivanje, kao i o parametrima ekološkog i hemijskog stanja površinskih voda i hemijskog i kvantitativnog stanja podzemnih voda. Proces opisivanja uloge Srbije u Planu upravljanja slivom reke Dunav završen je u skladu sa Okvirnom direktivom o vodama. Napredak je ostvaren u izgradnji postrojenja za obradu otpadnih voda. Razvoj mreže za praćenje podzemnih voda mora se unaprediti.</p>	<p>Usvojena je Uredba o utvrđivanju godišnjeg programa monitoringa statusa vodâ.</p> <p>Očekuje se završetak mreže za monitoring površinskih i podzemnih voda.</p> <p>Planiranje strateškog investiranja u smanjenje zagađenja vode i dalje je otežano zbog nedostatka nacionalne strategije o zaštiti vodâ.</p> <p>Potrebno je razjasniti podelu nadležnosti za infrastrukturne projekte između nacionalnog nivoa i lokalnih nivoa .</p> <p>Projekti u vezi sa mapiranjem rizika od poplava su okončani i postoje mape ugroženosti i rizika od poplava za oko 50% poplavnih područja u Srbiji.</p>

4. Kvalitet vode

2014

- **Uredba o graničnim vrednostima za prioritetne i opasne zagađujuće materije koje zagađuju površinske vode** je izmenjena i dopunjena u februaru.
  - Povećan je broj prioritetnih supstanci koje se prate u skladu sa zahtevima Okvirne direktive o vodama.
- Neophodna su znatna ulaganja kako bi se modernizovali kapaciteti za preradu **vode za piće** u svim vrstama aglomeracija.
  - Strateško planiranje ulaganja u smanjenje zagađenja vode i dalje je otežano zbog nepostojanja nacionalne strategije za zaštitu voda.
- Nepostojanje postrojenja za preradu **otpadnih voda** u Beogradu ograničava obuhvat ulaganja u preradu otpadnih voda u uzvodnim gradskim aglomeracijama.
- Nije bilo daljeg proširenja **mreže za monitoring**.
- Potrebno je znatno ojačati kapacitete Direkcije za vode Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine
- Neophodno je brzo poboljšanje sistema i infrastrukture za sprečavanje poplava i upravljanje vodama.

5. Zaštita prirode

2012

Neznatan napredak može se zabeležiti u oblasti zaštite prirode.

Osnovana su **tri zaštićena područja** (Gutavica, Paljevine, Park Bukovičke Banje).

Organizacija rada zainteresovanih strana NATURA 2000 je objašnjena i pilot planovi upravljanja izabranim zaštićenim područjima su pripremljeni.

Prvi sertifikati o uvozu i izvozu na osnovu Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta (CITES) su izdati i započeto je izdavanje dozvola za zoološke vrtove u skladu sa odredbama EU Direktive o zoološkim vrtovima.

Međutim, administrativni kapaciteti su nedovoljni, i učešće NVO nedostaju.

2013

Poboljšano je sprovođenje Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama (CITES).

I dalje je potrebno potvrditi institucionalni okvir za određivanje lokacija u okviru mreže Natura 2000 i upravljanje njome, kao i rešiti probleme metodologije i sredstava u pogledu prikupljanja podataka o staništima i vrstama i njihovog mapiranja i monitoringa.

Podelu nadležnosti između nacionalnog i lokalnog nivoa je potrebno razjasniti i povećati sredstva za lokalne samouprave.

5. Zaštita prirode

2014

- Zakonodavstvo kojim se sprovodi Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore (CITES) **ažurirano** je kako bi uključilo spiskove zaštićenih vrsta.
- Izvršene su važne **zaplene ugroženih** vrsta kojima se nezakonito trgovalo.
- Potrebno je povećati **kapacitete** jedinice za CITES i službi za sprovođenje zakona.
- Potrebno je nadograditi institucionalni okvir za određivanje budućih Natura 2000 lokaliteta i upravljanje njima i obezbediti adekvatne resurse.

6. Industrijsko zagađenje i upravljanje rizikom

2012	2013
<p>Neznatan napredak ostvaren je u sprovođenju zakonskih propisa o industrijskom zagađenju i upravljanje rizikom.</p> <p>Jedinstven pristup izdavanju dozvola mora biti institucionalizovan, a administrativni kapaciteti ojačani.</p> <p>Trideset četiri izveštaja o bezbednosti i plana zaštite od udesa dostavili su operateri visokih konstrukcija koji pripadaju Seveso preduzećima.</p> <p>Grupa za upravljanje rizikom ima dovoljno osoblja. Međutim, njeni administrativni kapaciteti treba da se poboljšaju.</p>	<p>105 od procenjenih 161 postrojenja podnelo je zahteve za integrisane dozvole. Do sada je izdato šest dozvola.</p> <p>Trenutna praksa odvojenog izdavanja dozvola za vodu i otpad nije u skladu sa zahtevima Direktive o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja.</p> <p>Potrebno je ojačati veze između procena uticaja na životnu sredinu i IPPC-a i iskoristiti njihove sinergije.</p> <p>Kapacitet za izdavanje IPPC dozvola nije dovoljan. Potrebno je uspostaviti saradnju unutar i između institucija. Potrebno je znatno povećati nivo predviđenog učestvovanja javnosti u integrisanom postupku izdavanja dozvola.</p>

6. Industrijsko zagađenje i upravljanje rizikom

2014

- **162** od procenjenih 185 instalacija za integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja (IPPC) podnelo je zahteve za integrisane dozvole.
- Izdato je **deset dozvola**, u poređenju sa šest tokom prethodnog perioda izveštavanja.
  - Ograničeni kapaciteti nadležnog sektora Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine i ograničena znanja podnosilaca zahteva, uprkos obuci, objašnjavaju spor napredak u izdavanju dozvola.
- Republika Srbija mora da ispuni pravni zahtev EU ili putem potpuno integrisanog postupka za izdavanja dozvole koji obuhvata sve oblasti ili kroz formalne konsultacije između organa nadležnih za izdavanje dozvola.
  - Ograničeni kapaciteti takođe ometaju napredak u sprovođenju zakonodavstva u oblasti sprečavanja hemijskih akcidenata.

7. Upravljanje hemikalijama

2012	2013
<p>Dobar napredak može se zabeležiti u oblasti hemikalija.</p> <p>Usvojeni: 1 . Zakon o izmenama i dopunama zakona o hemikalijama i 2. Zakon o izmenama i dopunama zakona o biocidnim proizvodima.</p> <p>Osnovano je zajedničko telo koje obuhvata tri inspektorata, Inspekciju za životnu sredinu, Inspekciju za tržišni nadzor i Inspekciju za sanitarni nadzor. Primena zakona se poboljšala sprovođenjem godišnjih planova za inspekciju i nadzor industrije/proizvodnje u pogledu klasifikacije i označavanja hemikalija i biocidiva.</p>	<p>Zatvaranjem Agencije za hemikalije u septembru 2012 i prenosom njenih nadležnosti na Ministarstvo energetike, razvoja i zaštite životne sredine otklonjen je zakonski osnov za vršenje zakonom propisanih dužnosti vezanih za izdavanje dozvola i donošenje odluka.</p> <p>Srbija treba da ponovo uspostavi čvrstu pravnu osnovu za upravljanje hemikalijama.</p> <p>Obustavljene su zajedničke inspekcije na osnovu Zakona o hemikalijama.</p>

7. Upravljanje hemikalijama

2014

- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju usvojen je u novembru 2013. godine.
- Novoformirano **odeljenje** u okviru Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine preuzelo je sve nadležnosti Agencije za hemikalije, koja je zatvorena.
- Međutim, broj tehničkih radnih mesta **smanjen je za 30%**.
- Neophodno je dalje jačanje administrativnih kapaciteta, naročito u oblasti procene rizika od biocidnih proizvoda.
- Potrebna je dodela jasnih i razgraničenih odgovornosti za hemijsku inspekciju.

8. Klimatske promene

2012

U oblasti klimatskih promena **nije ostvaren napredak** u razvoju opšte politike; ostaje da se razvije sveobuhvatna klimatska strategija.

Pitanja klimatskih promena su u velikoj meri integrisana u politiku **energetike**, ali neophodni su veliki naponi kako bi se klimatske promene u potpunosti integrisale u sektorske politike i strategije.

Srbija se **pridružila EU stavovima** u međunarodnom kontekstu, ali Srbija ipak još uvek nije stavila u prvi plan svoju obavezu smanjenja emisije do 2020.

Srbija bi trebalo da uzme u obzir da obaveze smanjenja emisije budu u skladu sa onim

Ograničeni napredak ostvaren je u usaglašavanju sa pravnim tekovinama EU o klimi.

Srbija je učinila početne korake za identifikovanje stacionarnih instalacija u svrhu budućeg sprovođenja sistema trgovine emisijama (ETS).

Zakonski propisi o geološkom odlaganju ugljen-dioksida i supstanci koje oštećuju ozonski omotač je delimično usaglašeno.

Srbija redovno učestvuje u radu koji je u vezi sa promenom klime u okviru Regionalne mreže za pristupanje u oblasti zaštite životne sredine (RENA).

Preduzeti su koraci za angažovanje više zaposlenih u Ministarstvu energetike, razvoja i zaštite životne sredine. Problem ostaje manjak administrativnih kapaciteta.

8. Klimatske promene

2013

Republika Srbija i dalje **nema** sveobuhvatnu nacionalnu politiku ili strategiju u vezi sa klimom.

Srbija se redovno pridruživala stavovima EU u međunarodnom kontekstu. Srbija ipak još uvek nije pokazala svoju nameru da **smanji emisije** do 2020. godine.

Srbija bi trebalo da svoju obavezu u pogledu smanjenja emisija uskladi sa smanjenjem emisija EU i njenih država članica sa ciljem da do 2015. bude realizovan sporazum o klimi nakon 2020. godine.

U skladu sa Zelenom knjigom EU Okvir za klimatsku i energetska politiku do 2030. godine, Srbiji se preporučuje da preispita okvir za svoju politiku u oblasti klime i energetike do 2030. godine.

Srbija je usvojila podzakonske akte u vezi sa kvalitetom benzina i dizel goriva.

Srbija redovno učestvuje u radu Regionalne mreže za pristupanje u oblasti zaštite životne sredine (RENA) koji se tiče promene klime.

Potrebno je dodatno intenzivirati podizanje svesti na svim nivoima, kao i relevantne inicijative.

Potrebno je poboljšati međuinstitucionalnu saradnju i koordinaciju, kao i kapacitet u toj oblasti.

8. Klimatske promene

- Republika Srbija i dalje **nema sveobuhvatnu nacionalnu klimatsku politiku i strategiju.**
- Potrebno je da Srbija analizira svoj klimatski i energetska okvir do 2030. godine.
- Republika Srbija redovno se **pridruživala stavovima EU** u međunarodnim forumima.
- Republika Srbija još **uvek nije preuzela obavezu ublažavanja klimatskih promena do 2020. god.**
- Pripreme za usaglašavanje sa zakonodavstvom u oblasti trgovine emisijama napreduju uz podršku Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA).
- Usvojen je zakon u oblasti smanjenja potrošnje supstanci koje oštećuju ozonski omotač, kao i Zakonodavstvo u oblasti upravljanja fluorovanim gasovima sa efektima staklene bašte.
- Potrebno je dati prioritet uspostavljanju sistema za praćenje, izveštavanje i proveru emisija gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa zakonodavstvom Mehanizma EU za monitoring.

8. Klimatske promene

- Republika Srbija nastavila je da učestvuje u radu Regionalne mreže za pristupanje u oblasti životne sredine i klimatskih promena (ECRAN).
- Nakon reorganizacije nadležnog ministarstva, potrebno je raditi na uspostavljanju administrativne strukture u oblasti klimatskih promena sa odgovarajućim ljudskim i finansijskim resursima i jasno definisanim odgovornostima.
- Potrebno je unaprediti mehanizam za međuinstitucionalnu saradnju i koordinaciju, i proširiti ga van okvira rukovođenja određenim bilateralnim projektima za saradnju.

9. Buka

2012	2013
<p>Nije ostvaren napredak u oblasti buke Čeka se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnivanje nadležnih organa, - identifikovanje područja za strateško mapiranje buke i - izrađivanje odgovarajućih akcionih planova.	<p>Potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definisati ciljeve radi ispunjavanja nacionalnih rokova za sprovođenje odredaba zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini tokom 2015. i 2016. godine.

2014

- U oblasti buke nije zabeležen napredak.

10. Civilna zaštita

2012	2013
<p>Zaključen je bilateralni sporazum o saradnji i uzajamnoj pomoći u vanrednim situacijama sa Slovačkom, a potpisana su pisma o namerama sa Francuskom.</p> <p>Memorandum o razumevanju u vanrednim situacijama potpisan je sa Italijom.</p> <p>Bilateralni humanitarni centar između Srbije i Rusije otvoren je u Nišu.</p> <p>Potrebno je ostvariti saradnju sa EU Mehanizmom za civilnu zaštitu.</p>	<p>Republički štab za vanredne situacije je transformisan u Nacionalnu platformu za smanjenje rizika od katastrofa.</p> <p>Međuvladin sporazum između Rusije i Srbije o osnivanju humanitarnog centra u Nišu je ratifikovan.</p> <p>Još uvek nije potpisan bilateralni sporazum sa Francuskom o saradnji i uzajamnoj pomoći u vanrednim situacijama.</p> <p>Potrebno je osigurati saradnju sa Mehanizmom EU za civilnu zaštitu, kom se Srbija kao država kandidat može priključiti.</p>

10. Civilna zaštita

2014

- Potrebno je tretirati smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje katastrofama kao prioritetno pitanje, naročito u svetlu poplava u maju i junu 2014.
- U julu 2014. godine Evropska komisija pozvala je Republiku Srbiju da se pridruži Mehanizmu za civilnu zaštitu EU.